

Věc C-705/23

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

17. listopadu 2023

Předkládající soud:

Landgericht Düsseldorf (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

2. listopadu 2023

Žalobkyně a navrhovatelka v odvolacím řízení:

Flightright GmbH

Žalovaná a odpůrkyně v odvolacím řízení:

Condor Flugdienst GmbH

[omissis] [spisová značka]

Landgericht Düsseldorf (zemský soud v Düsseldorfu, Německo)

Usnesení

Ve věci

Flightright GmbH, [omissis] Berlín,

žalobkyně a navrhovatelka v odvolacím řízení,

[omissis]

proti

Condor Flugdienst GmbH, [omissis] Neu-Isenburg,

žalované a odpůrkyni v odvolacím řízení,

[omissis]

22. občanskoprávní senát Landgericht Düsseldorf (zemský soud v Düsseldorfu)

dne 2. listopadu 2023

[omissis]

rozhodl takto:

Řízení se přerušuje.

Soudnímu dvoru Evropské unie se na základě čl. 267 prvního pododstavce písm. b) a čl. 267 třetího pododstavce SFEU předkládá následující otázka týkající se výkladu unijního práva:

Musí být článek 4 nařízení (ES) č. 261/2004 vykládán v tom smyslu, že o odepření nástupu cestujícím na palubu ze strany leteckého dopravce ve formě očekávaného odepření nástupu na palubu se jedná i tehdy, pokud provozovatel souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy cestujícího informuje o tom, že let byl stornován, avšak letecký dopravce let vůbec nezrušil a let byl také skutečně řádně uskutečněn?

O d ů v o d n ě n í:

I.

Žalobkyně od žalované na základě postoupených práv požaduje náhradu za odepření nástupu na palubu dvěma cestujícím.

Cestující v letecké dopravě [omissis] a [omissis] (dále jen „postupitelé“) si prostřednictvím provozovatele souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy rezervovali na období od 18. do 30. července 2020 souborné služby pro zájezd na Fuerteventuru. V souborných službách pro zájezd byla zahrnuta i letecká přeprava z Düsseldorfu na Fuerteventuru a zpět. Lety měla uskutečnit žalovaná. Jejich provozovatel souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy postupitelům oznámil, že let tam plánovaný na 18. července 2020 (číslo letu DE 1456) byl stornován. Došlo ke změně rezervace na let plánovaný na 20. července 2020 (číslo letu rovněž DE 1456). Postupitelé tvrdí, že je provozovatel souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy o této změně informoval až osm dní před datem odletu. Žalovaná uvedené v plném rozsahu zpochybnila. Je nesporné, že původní let ze dne 18. července 2020 nebyl zrušen, nýbrž byl řádně uskutečněn. Postupitelé však na základě oznámení provozovatele souborných služeb pro cesty, pobyty

a zájezdy na letiště nedorazili dne 18. července 2020, nýbrž se tam dostavili až dne 20. července 2020.

Postupitelé postoupili své nároky žalobkyni. Žalobkyně podala u Amtsgericht Düsseldorf (okresní soud v Düsseldorfu, Německo) žalobu, kterou se na základě čl. 4 odst. 3 a čl. 7 odst. 1 písm. b) nařízení (ES) č. 261/2004 ve spojení s § 398 [Bürgerliches Gesetzbuch (občanský zákoník)] domáhala zaplacení náhrady ve výši celkem 800 eur.

Žalobkyně tvrdí, že žalovaná musí být srozuměna s tím, že se jednání provozovatele souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy přičítá jí. V tomto ohledu je třeba mít za to, že se jednalo o očekávané odepření nástupu na palubu ze strany žalované, z čehož vyplývají uplatněné nároky. Žalovaná má za to, že v projednávané věci k odepření nástupu nedošlo. Takové odepření vyžaduje jednání leteckého dopravce. V projednávané věci však k oznámení došlo ze strany provozovatele souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy. Mimoto žalovaná let řádně uskutečnila.

V prvostupňovém řízení vedeném před Amtsgericht Düsseldorf (okresní soud v Düsseldorfu) [omissis] byl vydán rozsudek pro zmeškání, kterým byla žaloba zamítnuta. Žalobkyně proti tomuto rozsudku podala odpor. Amtsgericht Düsseldorf (okresní soud v Düsseldorfu) rozsudek pro zmeškání, kterým byla žaloba zamítnuta, potvrdil rozsudkem ze dne 3. listopadu 2022 [omissis].

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně [omissis] odvolání. [omissis]

II.

Úspěch odvolání [žalobkyně] rozhodující měrou závisí na odpovědi na výše uvedenou otázku, zda může odepření nástupu na palubu ve smyslu článku 4 nařízení (ES) č. 261/2004 spočívat i v očekávaném odepření nástupu na palubu uskutečněném prostřednictvím oznámení o změně rezervace, respektive o stornování ze strany provozovatele souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy. Tato otázka dosud nebyla objasněna ani unijními, ani nejvyššími [vnitrostátními] soudy.

Konkrétně:

1.

V případě kladné odpovědi na výše uvedenou otázku by žalobkyni v projednávané věci na základě postoupených práv podle čl. 4 odst. 3 a čl. 7 odst. 1 písm. b) nařízení (ES) č. 261/2004 náležela náhrada ve výši 800 eur. Daná otázka je proto pro rozhodnutí v projednávané věci zásadní.

a)

Zejména nebylo namítnuto, že nastaly důvody ospravedlňující odepření nástupu na palubu ve smyslu čl. 2 písm. j) poslední části věty nařízení (ES) č. 261/2004, a tato skutečnost není zřejmá ani z jiných okolností. V rámci uplatnění nároků z důvodu odepření nástupu na palubu podle čl. 4 odst. 3 a článku 7 nařízení (ES) č. 261/2004 nepřichází v úvahu ani obdobné použití čl. 5 odst. 1 písm. c) bodů i) až iii) tohoto nařízení [viz rozsudek Soudního dvora ze dne 26. října 2023, C-238/22, [omissis] bod 40 a násl.]. V důsledku toho nebylo zapotřebí objasnit otázku, zda byli postupitelé o změně rezervaci informováni více než osm dní před datem uskutečnění letu.

b)

Pokud jde o to, že žalovaná teprve v odvolacím řízení zpochybnila, že postupitelé měli potvrzenou rezervaci ve smyslu čl. 3 odst. 2 písm. a) nařízení (ES) č. 261/2004, měla by tato skutečnost v konečném důsledku být irelevantní. Zprv je tak [omissis] tato námitka v odvolacím řízení prekludována. Zadruhé je předkládající senát toho názoru, že z celkového kontextu „poukazů“ ze dne 26. června 2020 (příloha K1), potvrzení o zájezdu a faktury ze dne 9. července 2020 (příloha K2) a oznámení o změně rezervace (příloha K2) vyplývá, že postupitelé původně měli potvrzenou rezervaci provozovatele souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy na let DE 1456 plánovaný na 18. července 2020.

Jak rozhodl Soudní dvůr v rozsudku ze dne 21. prosince 2021 ve věcech AD a další v. Corendon Airlines a další, C-146/20, C-188/20, C-196/20 a C-270/20, má cestující rovněž „potvrzenou rezervaci“ ve smyslu čl. 3 odst. 2 písm. a) nařízení (ES) č. 261/2004 v podobě „jiného důkazu“ ve smyslu čl. 2 písm. g) druhé alternativy tohoto nařízení, pokud provozovatel souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy předá tomuto cestujícímu, se kterým uzavřel smluvní vztah, dokument, kterým mu byla přislíbena přeprava určitým letem, který je individualizován místem odletu a příletu, časem odletu a příletu, jakož i číslem letu, a to i v případě, že tento provozovatel souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy neobdržel od dotyčného leteckého dopravce potvrzení o času odletu a příletu tohoto letu, přičemž je věcí vnitrostátních soudů, aby posoudily, zda doklad předaný provozovatelem souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy v daném případě představuje „jiný důkaz“, a to zejména s přihlédnutím k tomu, zda jsou letové časy uvedené v tomto dokumentu označeny jako „předběžné letové časy“ [viz rozsudek Soudního dvora ze dne 21. prosince 2021 ve věcech AD a další v. Corendon Airlines a další, C-146/20, C-188/20, C-196/20 a C-270/20, [omissis] bod 43 a bod 50 a násl.]. „Poukazy“ ze dne 26. června 2020 (příloha K1) let plánovaný na den 18. července 2020 individualizují prostřednictvím čísla letu, data uskutečnění letu a letových časů. Z poukazů nejsou zřejmé výhrady týkající se závaznosti [uvedených údajů]. Na překážku není ani označení „poukaz“. Toto označení odpovídá označení *voucher*. Důkaz nemusí být nutně označen jako „potvrzení rezervace“. Není ani zřejmé, že se jedná o nezávaznou možnost nebo něco podobného. Na rozdíl od toho, co tvrdí žalovaná, z potvrzení o rezervaci ani z faktury ze dne 9. července 2020 nevyplývá, že by postupitelé nikdy neměli rezervaci na let DE 1456 plánovaný na

18. července 2020, nýbrž že by od počátku měli pouze rezervaci na let DE 1456 plánovaný na 20. července 2020. Vpravo nahoře je totiž na dokumentu uvedeno: „Rezervace/změna ze dne 9. července 2020“. Ve prospěch závěru, že předtím již byl napevno zarezervován letecký spoj na 18. července 2020, kromě toho hovoří i znění oznámení o změně rezervace („V důsledku stornování Vám již nemohou být nabídnuty Vámi rezervované lety plánované na 18. července, respektive 30. července 2020. Jsme si vědomi zklamání, které Vám tato zpráva může způsobit. Omlouváme se za vzniklou situaci. Náhradou pro Vás můžeme za stejnou cenu rezervovat následující lety“).

2.

Otázka, zda může odepření nástupu na palubu ve smyslu článku 4 nařízení (ES) č. 261/2004 spočívat i v očekávaném odepření nástupu na palubu sděleném prostřednictvím oznámení o změně rezervace, respektive o stornování ze strany provozovatele souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy, dosud nebyla objasněna ani unijními, ani nejvyššími [vnitrostátními] soudy.

a)

Výše uvedenou otázku již Soudnímu dvoru formou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU předložil usnesením ze dne 7. října 2008 [Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo, dále jen „BGH“)] (viz předkládací usnesení BGH ze dne 7. října 2008, X ZR 96/06, NJW 2009, s. 285). Řízení bylo z důvodu vyřízení věci jiným způsobem z rejstříku Soudního dvora vyškrtnuto.

b)

[omissis] [Vnitrostátní judikatura]

3.

Předkládající senát má za to, že na uvedenou otázku zřejmě lze odpovědět kladně.

Ve prospěch kladné odpovědi na tuto otázku by mohla svědčit skutečnost, že na rozdíl od francouzské jazykové verze formulované ve slovesném rodě činném a španělské jazykové verze, které jako osobu, jež cestujícím odpírá nástup na palubu, výslovně uvádějí provozujícího leteckého dopravce, řada dalších jazykových verzí (například anglická, švédská, nizozemská, dánská, italská, portugalská i německá) s ohledem na své znění formulované ve slovesném rodě trpném ponechává otevřené, kdo odepření provádí (viz BGH, předkládací usnesení ze dne 7. října 2008, X ZR 96/06, NJW 2009, s. 285, zejména pak s. 286, bod 9, a rozsudek ze dne 17. března 2015, ZR 34/14, NJW 2015, s. 2181, zejména pak s. 2184, bod 26).

Ve prospěch toho, aby bylo ve změně rezervace cestujících využívajících souborných služeb na jiný let spatřováno odepření nástupu na palubu u (původně)

rezervovaného letu, hovoří i záměr tvůrce nařízení rozšířit ochranu poskytovanou nařízením na lety, které tvoří součást souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy. Mimoto je třeba vzít v potaz, že z pohledu cestujícího, který ke změně rezervace neudělil souhlas, se změna rezervace rovná odepření jeho nástupu na palubu u plánovaného letu. Změnu rezervace tedy lze pojmově rozložit na odepření plánovaného vstupu na palubu a rezervaci nového letu. Zahrnutí změny rezervace do skutkové podstaty odepření nástupu na palubu by proto mohlo být nezbytné v zájmu ochrany cestujícího využívajícího leteckou přepravu jako součást souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy před tím, aby mu byla ochrana poskytovaná nařízením odepřena v důsledku toho, že – na rozdíl od cestujících, kteří využívají linkové spoje – není odmítnut až při přihlášení k nástupu na palubu, nýbrž je již předtím převeden na jiný let, protože u letů provozovaných jako součást souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy bude častěji možno dopředu předvídat, zda bude k dispozici dostatek míst pro všechny cestující, které je třeba očekávat při přihlášení k nástupu na palubu (viz předkládací usnesení BGH ze dne 7. října 2008, X ZR 96/06, NJW 2009, s. 285, zejména pak s. 286, bod 10 a násl.).

Jako další argument lze použít ustanovení čl. 3 odst. 2 písm. b) nařízení (ES) č. 261/2004. Podle něj se nařízení použije i v případě, že jsou cestující leteckým dopravcem nebo provozovatelem souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy bez ohledu na důvod převedení z letu, který měli rezervovaný, na jiný let. Skutečnost, že nařízení má být tudíž použitelné i na případy, kdy provozovatel souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy cestujícího „převede“ na jiný let, a to bez ohledu na důvod, by mohla nasvědčovat tomu, že cestující má v tomto případě mít nárok na náhradu za odepření nástupu na palubu. V případech „převedení“ na jiný let, tedy změny rezervace, je totiž možné, že nedošlo ani ke zrušení, ani k významnému zpoždění. V takovém případě přichází v úvahu pouze odepření nástupu na palubu. Bylo by však protismyslné, pokud by tvůrce nařízení tyto situace nejprve výslovně zahrnul do oblasti jeho působnosti, ale pak by odmítl uznat z toho plynoucí nárok na náhradu za odepření nástupu na palubu. Na druhou stranu již Soudní dvůr rozhodl, že z čl. 3 odst. 2 písm. b) nařízení (ES) č. 261/2004 vyplývá, že „se nařízení [ES] č. 261/2004 použije mimo jiné na situaci, kdy letecký dopravce převedl cestujícího v letecké dopravě v důsledku zrušení jeho rezervovaného letu na přeměrovaný let do jeho cílového místa určení.“ Soudní dvůr tedy přece jen toto pravidlo vztahuje na situace, kdy došlo ke zrušení, avšak pouze „mimo jiné“.

Konečně Soudní dvůr rozhodl, že „potvrzenou rezervací“ ve smyslu čl. 3 odst. 2 písm. a) nařízení (ES) č. 261/2004 obsahující individualizované údaje o letu, díky níž je dána působnost nařízení, může vystavit i provozovatel souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy, a to dokonce i v případě, že letecká společnost provozovateli souborných služeb nepotvrdila dotyčné letové časy, tedy v případě, že chybí tzv. jištění rezervace [viz rozsudek Soudního dvora ze dne 21. prosince 2021, AD a další v. Corendon Airlines a další, C-146/20, C-188/20, C-196/20 a C-270/20, [omissis] bod 51]. Soudní dvůr to odůvodnil tím, že vícero ustanovení nařízení pro účely svého použití nerozlišuje mezi provozovatelem souborných

služeb a leteckým dopravcem [tak je tomu například v čl. 3 odst. 2 písm. a) první odrážce a v čl. 3 odst. 2 písm. b) nařízení (ES) č. 261/2004]. Mimoto by bylo v rozporu s cílem spočívajícím v zajištění vysoké úrovně ochrany cestujících v letecké dopravě, zakotveným v bodě 1 odůvodnění téhož nařízení, učinit závěr, že rezervace může být potvrzena pouze leteckým dopravcem, a klást tak na cestujícího povinnost ověřovat informace poskytnuté provozovatelem souborných služeb. Cílem nařízení v tomto ohledu je totiž zajistit, aby riziko, že provozovatelé souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy poskytnou v rámci své činnosti cestujícím nesprávné informace, převzal letecký dopravce. V tomto kontextu se cestující vztahů mezi leteckým dopravcem a provozovatelem souborných služeb neúčastní a nelze po něm požadovat, aby si v tomto ohledu opatřil informace (viz výše uvedený rozsudek Soudního dvora, bod 46 a následující).

Toto rozhodnutí lze zřejmě vztáhnout i na projednávaný případ změny rezervace cestujícího ze strany provozovatele souborných služeb z důvodu „stornování letu“. I v tomto ohledu totiž zřejmě lze mít za to, že provozující letecký dopravce a provozovatel souborných služeb jsou posuzováni stejně. Pokud by cestující vůči leteckému dopravci nemohl namítat změnu rezervace ze strany provozovatele souborných služeb, mohla by tato skutečnost být v rozporu s ochranným účelem nařízení (ES) č. 261/2004, který spočívá v zavedení vysoké úrovně ochrany spotřebitele. Změna rezervace ze strany provozovatele souborných služeb by mohla spadat do sféry rizika, které nese letecký dopravce. Pokud již provozující letecký dopravce musí strpět, že je vůči němu namítáno potvrzení rezervace nekryté jištěním rezervace, mělo by tomu tak *a fortiori* být i v případě odepření nástupu na palubu ve formě změny rezervace ze strany provozovatele souborných služeb. Mimoto cestující v takových případech, jako je tento, není s to spolehlivě posoudit, zda má příčina odepření nástupu na palubu původ ve sféře provozovatele souborných služeb, nebo ve sféře letecké společnosti. Taková změna rezervace může mít důvod v nadměrném počtu rezervací nebo interních pochybeních letecké společnosti při rezervacích, avšak stejně tak dobře v zakoupení příliš malého množství letenek nebo interních problémech provozovatele souborných služeb. Cestující, kterému provozovatel souborných služeb změní rezervaci, to nemůže ani poznat, ani ovlivnit.

Avšak vzhledem k tomu, že Soudní dvůr tuto otázku ještě neobjasnil a odpověď na ni nelze s plnou jistotou odvodit ani z jeho dosavadní judikatury, je namístě postupovat podle čl. 267 prvního pododstavce písm. b) a čl. 267 třetího pododstavce SFEU.

III.

[omissis] [podpisy]

[omissis]

[přehled informací o podpisu]

PRACOVNÍ DOKUMENT